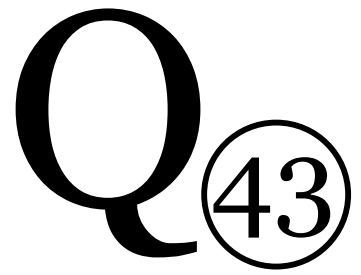

**transformant la formació de persones adultes,
canviant la societat, mudant nosaltres**

Quaderns d'Educació Contínua

**transformant la formació de persones adultes,
canviant la societat, mudant nosaltres**

Editor

pep aparicio guadas

**Consell de direcció
i coordinació**

Tere Vila, Encarna Such Cardona,
Juanma Sanchis Marqués, M. Nieves
Roselló, María José Picher, Carlos
Pallarés, Rosa Navarro, Pascual Múrcia
Ortiz, Dolors Monferrer Ferrando,
Rosa M. González Conca, Goio Fidel
Sarmiento, Iolanda Corella Llopis,
Francisca Borox López, Isabel Aparicio
Guadas

Coordinació i gestió OJS

Iolanda Corella Llopis

**Consell de redacció
i assessorament**

Antonia de Vita (UNIVR), Dolors Vinyoles
(Escola de la Dona-Diputació de Barcelona),
Inma Vilatersana, Jordi Vallespir (UIB),
Antoni Tort (UVIC), Joan M. Senent
(UV), Francesca Salvà (UIB), Manuel
Rodríguez (UV), José Ignacio Rivas (UMA),
Piergiorgio Reggìo (UNICATT), Cruz Prado
(ULASALLE), Anna Maria Piussi (UNIVR),

Agustí Pascual (UV), Isabel Redaño
Francés (IPF), Sebas Parra (UdG), Josep
Mª Navarro i Cantero (LFCOOP), Peter
Mayo (UM), Vicent Mas (UA), Àngel Marzo
(UB), Manel Martí Puig (UJI), Fernando
Marhuenda (UV), Fernando López Palma
(UB), Licinio C. Lima (UMINHO), Colin
Lankhshear (JCU), Michele Knobel (MSU),
Francesc Hernández Dobon (UV), Francisco
Gutiérrez † (ULASALLE), Anna Gómez
(UVIC), Paula Guimarães (UL), Rosa M.
Falgás (ACEFIR), Pep Lluís Grau, Gloria
Díaz (UB), Joan Colomer (UdG), José Clovis
Azevedo (Centro Universitário Metodista
IPA), Rafa Castelló (UV), Isabel Carrillo
(UVIC), Marián Aleson Carbonell (UA),
Xavier Besalú (UdG), Antonio Benedito
(UV), José Beltrán Llavador (UV), Clara
Arbiol González (UV), Vicent Aparicio (UV),
Marina Aparicio Barberán (IPF), Consol
Aguilar (UJI), David Abril (UIB), Loris
Viviani (IPF), Mercè Morey (UIB), Diego
Morollón (IPF), José R. Belda Medina (UA).

Correcció i traducció

Joaquín Martínez Ortiz

Disseny i maquetació

gap

Quaderns d'Educació Contínua. Nova etapa

Redacció, secretaria i administració:

C/. Sant Agustí, 7 • 46800 Xàtiva
tarefa.pv@gmail.com

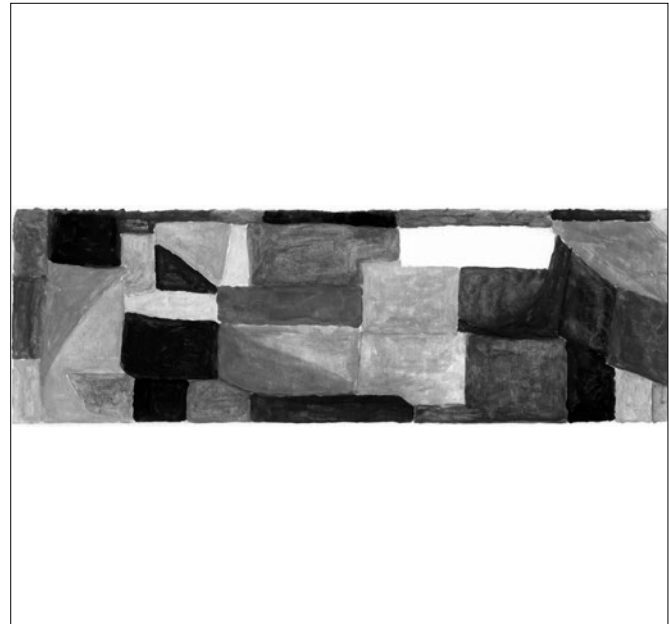
ISSN: 1575-9016

ISSN: 2605-1796 (digital)

Dipòsit legal: V-5125-2000

Revista indexada en GeoDatos: Indexador de Geografia e Ciências Sociais
<http://www.dge.uem.br>

(Quaderns d'Educació Contínua
no es fa responsable de les opinions
dels col·laboradors de la revista.)

Títol: Mural

Autora: Vicent Penalba

Tècnica: aquarel·les

Dimensions: 27,5cm x 9cm

Any: 2018

IPF: Institut Paulo Freire • UV: Universitat de València • UdG: Universitat de Girona • UVIC: Universitat de Vic • UJI: Universitat Jaume I de Castelló • UA: Universitat d'Alacant • ACEFIR: Associació Catalana per l'Educació, la Formació i la Recerca/Associació Europea d'Educació d'Adults • UB: Universitat de Barcelona • FDC: Desenvolupament Comunitari • UIB: Universitat de les Illes Balears • UM: Universitat de Malta • UMINHO: Universitat del Minyo • UNIVR: Universitat de Verona • ULASALLE: Universidad de La Salle • UNICATT: Universitat Catòlica de Milà • UMA: Universitat de Màlaga • UL: Universitat de Lisboa • JCU: James Cook University • MSU: Montclair State University • LFCOOP: La Fàbrica Cooperativa

carpeta

La vida en el centre: escriure en temps d'estranyesa

Clara Arbiol • 5

L'aprenentatge al llarg de la vida

Paula Guimarães • 14

Educació, comunitat i territori: escola popular d'educació contínua

Isa Redaño i Alba Marzo • 27

La relació pedagògica entesa com una relació social: bases per un programa didàctic

Almudena A. Navas • 37

contínua

De l'educació popular a les democràcies participatives

Tomás R. Villasante • 49

persones, territoris i experiències

L'Aula de Ciutadania de l'Escola d'Adults de Lliria, un exemple de tot açò...

Nicolás A. Marco Pérez • 69

Escola popular d'educació contínua al Barri Besòs-Maresme, Barcelona

Martinet Solidari • 75

Projecte singular "Aula rural oberta"

Leonor Marco • 82

Repartir i compartir. Aprenentatge col·laboratiu en un cercle d'alfabetització

Alicia Àvila • 85

La transformació educativa serà feminista, o no serà. Per un programa d'educació pública radicalment feminista

Intervenció de l'Assemblea Grogga de Gràcia a la III Jornada per l'Educació Pública a Gràcia • 93

Educació popular, ciutadania i emancipació: un moviment perenne

Anna Gómez i Mundó • 104

investigació

Elements epistemològics per a una formació humana alliberadora

Jose Clovis de Azevedo • 111

arxiu dialògica

Dona i formació: la difícil consolidació de les escoles d'adultes a Espanya (1906-1915)

Pere Fullana Puigserver • 119

llibres

Biograficitat. Aspectes d'una nova teoria de l'aprenentatge social.

Peter Alheit. Biblioteca Paulo Freire 36

Dolors Monferrer Ferrando • 131

fotografia

«Aprenent amb persones adultes...» • 133

Com participar

Quaderns d'Educació Contínua?

Les pàgines de la nostra revista estan obertes a tot tipus de col·laboracions relacionades amb l'Educació i la Formació de les Persones Adultes. El nostre interès és oferir la publicació a tots aquells que desitgen col·laborar en ella exposant els seus coneixements, les seues reflexions i experiències analitzades. Així com també a les persones i institucions que desitgen difondre a través dels Quaderns d'Educació Contínua les seues iniciatives i activitats dins d'aquest àmbit.

Les col·laboracions han de requerir les següents condicions bàsiques:

- L'extensió dels treballs serà de 10 pàgines en format DIN A-4, a doble espai, amb un títol que sintetitze el seu contingut. És convenient d'intercalar apartats que divideixquen i ordenen les diferents parts de l'exposició.
- S'enviarà dues còpies del treball acompanyades d'una versió d'aquest en suport informàtic, preferentment en Winword. S'aconsella, si el tema ho permet, incloure gràfics, quadres sinòptics, etc., que il·lustren i completen el contingut del text.
- Com és natural la revista podrà realitzar una «correcció d'estil» sobre el text original, que en cap dels casos alterarà els conceptes ni l'enfocament adoptats per l'autor.
- Notícies i dades per a ser incloses en les pàgines informatives de la revista, sobre congressos, jornades, convenis, acords, programes, plans, iniciatives, projectes; cursos, conferències, debats, premis i concursos; publicacions de llibres, revistes, manuals, etc.
- Ha d'incloure sempre la font responsable i les notes de referència on el lector pugui requerir major informació.

Educació popular, ciutadania i emancipació: un moviment perenne¹

Anna Gómez i Mundó, Universitat de Vic

Molt bona vesprada a tothom,

Abans d'entrar en matèria i presentar el llibre, us vull fer una petita confessió perquè sapigueu d'on surten les paraules que us diré.

En primer lloc, haig de dir que vaig rebre la invitació a participar en la presentació del llibre com si en realitat se'm lliurés un premi. Sí, ho vaig interpretar com quan reps un regal de molt valor, perquè per mi el fet de ser convidada a estar avui amb vosaltres és un honor i un privilegi. Em sento honorada perquè el fet de pensar que jo podria presentar aquest llibre tal i com es mereix és com un reconeixement a la companyia que ens hem anat fent durant aquests anys d'intercanvi d'idees i de pràctiques. I em sento honorada, també, per la confiança renovada en la meua capacitat de poder estar a l'alçada d'una gent de la que, quan en parlo a Vic, sempre presento com a gent valenta. Sou valentes, dic, ho he escrit i ara ho repeteixo.

Precisament, els motius que em fan sentir honorada i contenta de ser avui aquí són trets d'identitat del vostre projecte d'escola popular, un projecte que camina reconeixent el valor de les aportacions de tothom, una proposta educativa, social, cultural i política que ha estat i està sent construïda per gent que sempre confia en les capacitats de les persones amb qui treballa. A mi, personalment, el què mai deixa de sorprendre'm és del que podem arribar a ser capaces de fer juntes quan acabo acceptant el que se'm proposa per part vostra. Recordo que la primera vegada que vaig venir va ser a una escola d'estiu. No entenia massa què se'm demanava i no veia gaire clar com aniria el seminari de narrativa que se'm va encarregar. Feta un mar de dubtes, vaig acabar acceptant més per la tranquil·litat que em va transmetre la meua amiga i col·lega Glòria Díaz (ella ja us coneixia d'altres anys) que no pas pel convenciment de ser la persona més indicada per participar a aquella escola d'estiu. Però va resultar que el que allà vaig viure va ser una experiència tan sorprenent i tan potent que quan més endavant he hagut de decidir si venir o no a les vostres activitats, el sí ha guanyat al no, i això té molt mèrit; té molt mèrit perquè acceptar una invitació així no és fàcil per a algú tan insegura i pessimista com jo, per a qui la primera resposta a una invitació sol ser un no. És veritat que cada cop que en Pep m'ha convidat a escriure o a fer algun seminari he dubtat de si sabria fer-ho i moltes vegades he pensat que no tenia res a dir de més que ja no s'hagués dit. Però en Pep i la seva manera que té de donar per fet que faràs el que t'ha proposat, em va dir aquell primer cop *"Tu vens, i ja faràs. I ho faràs bé."* I que bé que li fes cas, perquè des d'aquella escola a Alfafar i cada vegada que he anat trepitjant Xàtiva, Almussafes i València he anat coneixent la res-

---

¹ Aquesta presentació-conferència va tancar la commemoració dels 40 anys d'educació popular a Xàtiva, el 24 de febrer de 2020.

ta de persones que tireu endavant el projecte i l'ompliu de sentit. Un grup de persones extraordinàries, acollidores, vitals, perseverants en la lluita i en els afectes, un munt de persones compromeses, amb sentit de l'humor, amants del bon menjar i artistes-obreres de la paraula lliure. Per això estic convençuda que el que en mi ha comportat sentir la vostra confiança —arribant a ser capaç de fer coses que en un principi em semblava que en seria incapaç— també ho ha fet en tothom que d'una manera o d'una altra està vinculat a la vida del centre Bosch i Morata i al seu projecte.

És un projecte que fa 40 anys que s'està fent des de la confiança en la potència que totes tenim de ser més, d'aprendre més i de fer més. I aquest *més* és l'horitzó del projecte humanitzador en el que ha escollit viure la comunitat de Xàtiva, tant de dins com de fora de l'escola. Perquè el que passa a l'escola surt per la porta cada dia en els cossos de tothom qui hi ha entrat per aprendre i ensenyar. I perquè el que passa fora, el que passa al carrer, a les fàbriques, a les cases, al mercat o a les empreses, entra dins cada dia en els cossos de tothom que es mou pels passadissos i les aules de l'escola. Perquè tot el que es va creant, proposant i fent genera uns sabers, unes experiències i unes oportunitats que no són exclusives dels membres de l'escola, no es pensen només per la gent de l'escola, sinó que per una clara opció política s'escampa arreu, es treballa perquè arribi a tota la comunitat de coneguts i de no coneguts, es difon amb actes oberts a tothom i es treballa per compartir l'experiència de crear coneixement i cultura amb el màxim de persones que es pot. Perquè així ho ha escollit expressament la gent de l'escola, és una elecció de responsabilitat política, una opció marcadament política que, de fet, no pot deixar de banda ningú que vulgui dir que participa en una experiència d'educació popular.

L'educació popular és una educació que camina sense estar organitzada sobre cap sistema jeràrquic; és l'educació que es fa amb la relació que mantenim dones i homes, joves i més grans, amb el saber. I el saber de l'educació popular no és aquell coneixement que alguns ens volen fer creure que està empaquetat en càpsules d'assignatures tancades ni és el que es deixa etiquetar de més a menys important. Tampoc és aquell coneixement indesxifrable i fosc que amb la dita de "*la letra con sangre entra*" es donava a entendre que per tenir-lo ens hauria de costar suor i llàgrimes. Res de tot això: El saber popular és un saber viu que neix de la vida i torna a la vida, i és per això que fa venir ganes de compartir-lo amb els demés. És un saber que no té cap pretensió de dominar ni d'humiliar ningú, sinó un saber que té sentit per si mateix, un saber que fa sentir a qui l'aprèn el gaudi i la satisfacció de poder haver conegut alguna cosa nova, d'haver pogut emocionar-se en el descobriment d'una nova realitat o d'haver comprès millor allò que abans li semblava incompreensible.

Xàtiva, per mi, és sinònim d'aquest tipus d'educació, i així comença el títol de la publicació: Educació Popular. Com ja us he dit, són paraules grans. *Educació* i *poble*, que es podrien substituir per *procés d'humanització* i *comunitat*. El significat de to-

tes aquestes paraules ja ens porta sense poder-ho evitar cap a les dues que segueixen al títol: ciutadania i emancipació.

Us explico perquè ho veig així.

Quan algú forma part de qualsevol experiència educativa és senyal inequívoca que està en relació amb algú altre o amb alguna cosa altra. Sigui l'altre un home, una noia, un llibre o un paisatge, el cas és que qui viu l'experiència educativa està al món, està en un context que és més que ella. Aquesta transcendència de trobar-nos més enllà de nosaltres és la que ens demostra que l'educació no és un fet que pugui passar aïllat dels altres ni que es pugui viure al marge del món, sinó que l'educació és una experiència que per tal que pugui passar necessita sí o sí la relació d'uns i d'altres; així, és ben clar que per tal que puguem viure l'educació és imprescindible que ens relacionem, ens trobem, ens parlem, ens mirem i ens reconeguem. Per tot això penso que l'educació no pot ser sense el poble. Pot ser instrucció, pot ser adoctrinament, pot ser modelatge, pot ser moltes altres coses, però el que passa sense tenir en compte la relació de reconeixement, d'intercanvi i de confiança amb l'altre no és educació. Per això deia que educació popular ja em portava a la ciutadania, perquè la ciutadania és aquesta pràctica política d'estar al món que fem com a subjectes agents i potents, subjectes que fem, pensem i vivim amb la potència de ser més del que som gràcies a la llibertat que ens dona el fet d'estar vinculats entre nosaltres fent que allò que és un cúmul de gent es converteixi en comunitat política.

Anem ara per la paraula emancipació. Parlava del ser més del que som. Ser més del que ja s'és és la conseqüència més clara que té el fet d'aprendre i és en aquesta conseqüència en la que trobo el motiu pel qual hauria d'aparèixer, i per tant apareix, la paraula *emancipació* en el títol del llibre.

Dos significats que trobo en la paraula emancipació són el d'alliberament i el de transformació. I és interessant adonar-se que alliberament i transformació fan referència a processos, no a estats acabats. No fan referència a uns objectius aconseguits rotllo "ara ja som lliures i ara ja estem transformats", sinó que són processos en marxa, que s'estan movent. Són moviments de llibertat i de transformació. La seva imatge no seria la de l'aigua estancada, sinó la de l'aigua corrent, l'aigua que està en continu moviment, aquest moviment perenne que no s'acaba i que no té fi. L'emancipació és aquest moviment inacabat del *ser més* que us deia, aquesta superació de límits i fronteres que eixampla el ventall de possibilitats gràcies a la força de la llibertat i de la imaginació.

A Xàtiva en teniu molta d'imaginació, i em sembla que això és una de les coses que us ha ajudat a estar sent com sou. Perquè qui té la capacitat d'imaginar és qui és lliure, qui es permet pensar altres possibilitats de les que ja té a l'abast; és qui té la valentia de caminar cap a llocs que sap que no per ser desconeguts vol dir que no puguin existir. Les persones i les comunitats que imaginem no tenen por de pensar ni

d'inventar, no tenen por de conèixer idees noves ni de posar-se a fer canvis. Són comunitats, com la vostra, que deixen el '*Virgencita virgencita que me quede como estoy*' a una banda i surten de la comoditat de conèixer el què ja es té per participar en la creació de noves realitats. Perquè són persones, sou persones, intel·ligents i sensibles que, junt amb el far de la dignitat, sabeu que això d'estar còmodes en el que hi ha és un impossible mentre hi hagi una sola injustícia que limiti la dignitat humana.

Al centre Bosch i Morata feu el que segons el meu punt de vista és fonamental, i per això us considero uns referents imprescindibles a l'hora d'entendre la proposta política de la pedagogia de Paulo Freire. El que feu de tan valor és un *bajando*, que en dic jo. O sigui, tradueixo el *bajando*: no us quedeu en agitar banderes amb eslògans inconformistes davant la realitat injusta, desigual i opressora (que és on s'han quedat moltes escoles i educadors que es diuen seguidors de Freire) sinó que traduïu la lectura del món en actes transformadors. Sou gent rebel a l'opressió, i ja sigui amb els llapis o amb els ordinadors, sempre heu fet de la lectura de la paraula una lectura de la vostra-nostra realitat. Però és que, a més, no ho heu fet amb un to de ràbia i d'impotència, no, sinó duent a terme activitats concretes capaces d'anar transformant la realitat que heu sabut observar i detectar com a injusta.

I per què teniu tanta imaginació, per ací Xàtiva? Jo sóc del parer que la clau està en que ensenyeu llibertat ensenyant i aprenent en llibertat. La clau es trobaria, doncs, en la llibertat que teniu i sentiü entre vosaltres gràcies a l'entramat de relacions que sosteniu des de fa tants i tants anys i a la llibertat que genereu quan establiu i renoveu tants vincles amb totes les persones, associacions, moviments i organitzacions amb les que ho feu.

Sempre teniu les portes obertes a qui vulgui entrar, convideu gent veïna i gent que viu a l'altra vora del mar a que us expliqui coses noves, idees que us facin pensar i que pugueu discutir amb el pensament crític que des del minut 1 que es parla amb vosaltres es veu que és present en el vostre quotidià. I potser hi és present, aquest pensament crític, gràcies a l'obertura que teniu a les altres veus, la vostra pràctica d'escolta i de diàleg amb altres maneres de fer educació, una escolta i un diàleg compromès que és ben visible en la sàvia mania que teniu de fer seminaris, tallers, conferències, concerts, assemblees, exposicions, jornades i el què faci falta.

L'activitat constant de sostenir i crear relacions de confiança, de complicitat i d'ajuda mútua va fent de la comunitat de l'escola una comunitat de seguretat i de cura que ajuda sense cap mena de dubte a que la llibertat que circula per aquí no desaparegui, sinó al contrari, fa que es renovi cada dia. Aquesta llibertat és la que empeny en moments de disgustos i desaires donant l'energia necessària per perseverar en el moviment subversiu i revolucionari que hi ha en tot procés de transformació social. L'energia de la llibertat en el treball comú que feu és ben palpable quan estant enmig de les mogudes que organitzeu t'adones de la gran quantitat de gent que s'ar-

remanga fent telefonades, posant cadires, fent intervencions rigoroses per debatre les idees o acompanyant sobretauls.

Un altre factor que considero que té un pes molt important en el fet de ser una escola amb iniciatives valentes i lliures és el valor que doneu a la memòria. Sou una escola feta de gent conscient del llegat que heu rebut del vostre passat, de gent que sap que abans que existís n'hi havia d'altres que també van treballar per a deixar un món millor de com l'havien trobat i us heu deixat ensenyar per ells i elles, i del seu testimoni n'heu tret lliçons que teniu en compte per orientar-vos mentre tireu endavant el vostre camí.

En aquest punt, deixeu-me que també jo m'orienti amb el testimoni d'una dona per fer-vos arribar el valor que us afegeix el fet de donar en el vostre projecte d'educació popular, lliure i radical un lloc a la memòria. Es tracta del testimoni que va deixar en una reflexió Emma Goldman, una dona que va ser capaç de viure en llibertat la seva opció vital durant uns anys (finals de segle XIX-principis del segle XX) uns anys en els que no era gens fàcil viure sent el que ella va ser: dona, immigrant, obrera i anarquista.

La reflexió que va escriure diu:

“El amor a la libertad es un rasgo universal, y hasta ahora ninguna tiranía ha logrado erradicarlo. Algunos de los dictadores modernos podrían intentarlo, y de hecho lo están haciendo con todas las formas de violencia a su alcance. Incluso si duran lo suficiente para llevar a cabo un proyecto de este tipo- lo que es difícilmente concebible- existen otras dificultades. Por un lado, las personas a las que los dictadores intentan formar tendrían que ser alejadas de todas las raíces de su historia que pudieran mostrarles los beneficios de la libertad. También tendrían que ser aislados del contacto con toda otra persona de quien pudieran recibir ideas libertarias. Sin embargo, el hecho mismo de que una persona tenga conciencia de sí misma, de ser diferente de los demás, crea el deseo de actuar libremente.” (Goldman, 2019:246).

Propers a les arrels de la vostra història, rics en relacions i conscients de la vàlua de la vida de cadascú, teniu les condicions que Emma Goldman diu que són imprescindibles perquè ningú us pugui allunyar ni privar de la vostra llibertat, la que de manera invisible articula el dia a dia d'aquest projecte compartit i comú en el que tothom posa el seu gra de sorra. Tothom hi posa el seu granet de sorra perquè tothom és reconegut com a participant del projecte, i és que ja des dels inicis s'ha anat organitzant amb la voluntat decidida d'esborrar les jerarquies de mestre-alumne, d'equip directiu i equip docent, de veterans i de novells. En aquest sentit, dir-vos que una de les coses que em fan pensar que és veritat tot el que us dic avui és el fet de veure com

acolliu i tracteu les noies i nois, uns joves que sovint arriben aquí després de ser expulsats del sistema educatiu formal i que respiren poques esperances al seu voltant. Com els rebeu, com us hi relacioneu de manera sincera sense paternalismes, com els veieu igual de dignes que vosaltres per assistir i participar a les activitats, amb quin respecte els escolteu i les acompanyeu cada dia en les seves vides. El tracte amb el que us relacioneu humanitza, civilitza i dignifica a tot un poble que resisteix davant la idea fatalista que no hi ha res a fer, que el jovent d'avui en dia no se'n pot sortir. Vosaltres, amb els i les joves (que també són Vosaltres) genereu les possibilitats de pensar un projecte de futur possible, i amb la vostra feina feu callar a molts, a molts de tan perversos que preferirien el fracàs de moltes vides abans d'admetre que l'educació o és popular, o no és.

La defensa que sempre heu fet d'una educació permanent lliure, popular i transformadora us ha portat a viure molts conflictes amb les instàncies de poder, fossin del color polític que fossin; i aquest fet em sembla un excel·lent indicador que mostra el gran treball que heu fet, un treball compromès i constant pel qual heu estat vistos com un col·lectiu incòmode. Sou incòmodes perquè no calieu, i no us quedeu impassibles quan es trepitgen els drets o quan endevineu que algú es vol posar una medalla a costa vostra. Sou generoses, però no ingènues. Sou amables, però no submises. Sabeu distingir els dons civilitzadors de la generositat, l'acollida i l'amabilitat de les actituds que porten a la submissió i legitimen l'opressió. O sigui, sou homes i dones sàvies, perquè cultiveu el coneixement amb la paraula lliure i amb la relació d'amor a l'educació i a la seva pràctica. I sou dones i homes lliures perquè penseu, decidiu i feu la vostra via al marge de les modes pedagògiques de torn.

El fruit va calant com pluja fina i potser, com que hi esteu ficats, la importància de l'existència d'aquesta escola us passa desapercebuda, però sapiguen que amb la perspectiva que em dona la distància de mirar-m'ho des d'una altra institució lluny del poble de Xàtiva tinc claríssim que l'aportació que feu al món de l'educació permanent popular és gegant, és necessària i tal i com es plasma amb la diversitat de temes i d'autores del llibre que presentem avui, és referent per a moltes de nosaltres.

Al llibre s'hi poden trobar moltes de les característiques que us identifiquen, moltes, com per exemple la pràctica fonamental que feu de crear i protegir els espais i els temps per la trobada, pel debat i per crear i gaudir de la cultura. També deixa veure que sou projecte que no tapa els conflictes que es troba, sinó que sap escoltar els punts de vista diferents per a caminar a una solució des del debat crític i respectuós amb tothom qui en forma part. Els diferents testimonis del llibre mostren que les coses grans es fan des de la confiança en la capacitat de cadascú de nosaltres i de la força que dona la llibertat. Que avui tinguem a mans aquesta publicació és una mostra més que totes i tots heu estat i sou creadors d'una experiència en la que us aneu afirmant a cada pas que feu sense prepotència, però sí amb tenacitat i humilitat, que us

aneu responsabilitzant de les vostres vides posant la cura, la dignitat i la vida al centre de les vostres relacions, sense delegar a altres les decisions de les qüestions que us afecten i us importen. Tenir a disposició aquest llibre és una oportunitat per conèixer la potència transformadora del model d'educació popular, lliure, crítica, sensible i valenta que, fidel a la seva història de lluita per la cultura i l'educació, es fa en aquesta petita ciutat del País Valencià.

No us diré tota la llista de temes que hi estan recollits, perquè el que es troba en aquest llibre serà, com sempre passa amb tots els llibres, descobert i creat amb la lectura que cadascú en faci, fent possible una vegada més la transcendència de l'experiència educativa transformadora quan les idees del llibre ressonin més enllà de les seves pàgines.

Acabo compartint-vos una de les idees que m'han ressonat amb força i que ha inspirat la presentació d'aquest llibre: que l'educació popular no és una idea utòpica sinó una realitat possible.

Moltes felicitats i per molts anys més de vida al Centre Francesc Bosch i Morata i a la seva gent!

Salut i Llibertat.

Revista semestral
estiu 2020 · Núm. 43
12 €

TAREPA - PV

Taller per a l'Acció Renovadora
de l'Educació Permanent d'Adults

L'ULLAL Edicions

Q

AJUNTAMENT DE
LA POBLA DE FARNALS